

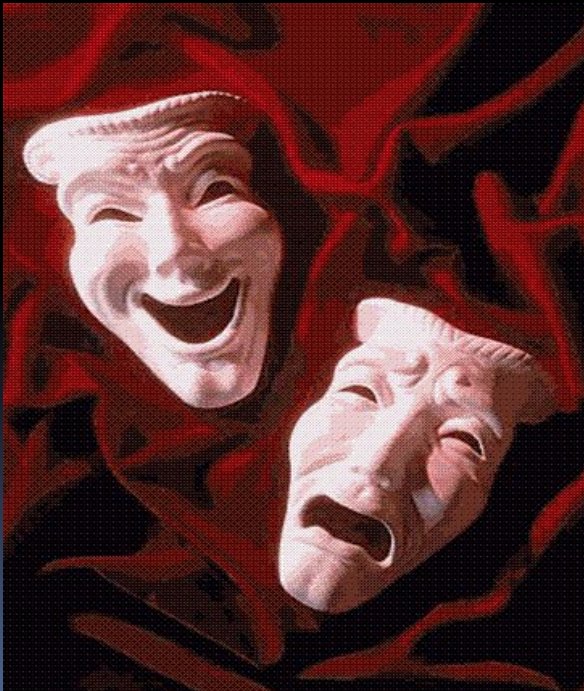
ПСИХОЛОГІЧНА СУТНІСТЬ СКЛАДОВИХ ОСОБИСТОСТІ

План

1. ПОНЯТТЯ ОСОБИСТОСТІ
2. ВАРІАНТИ ВИЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ
ВІДОМИМИ ПЕРСОНАМИ
3. МОДЕЛЬ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ПОВЕДІНКИ
ОСОБИСТОСТІ
4. СТРУКТУРА ОСОБИСТОСТІ
5. ПСИХОЛОГІЧНА СУТНІСТЬ СКЛАДОВИХ
ОСОБИСТОСТІ
6. ТЕМПЕРАМЕНТ
7. ПСИХІЧНИЙ РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ
8. КРИТЕРІЇ ОСОБИСТОСТІ
9. РАНГОВА ГРАДАЦІЯ ПСИХОЛОГІЧНО
ВАЖЛИВИХ ОСІБ ДЛЯ ІНДИВІДУУМА
10. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБИСТОСТІ
11. СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Особистість з англ. *personality*

- походить від лат. *persona* що означає маска

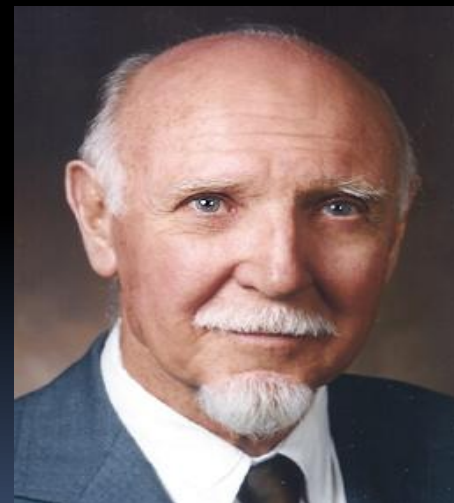
- *Поняття особистість було пов'язане із зовнішнім соціальним образом, який приймає людина, коли вона виконує певні життєві ролі – це обличчя звернене до навколишніх, соціальна маска.*

2. Варіанти визначення особистості відомими персонологами

Х.Вольф, 1734. “Особистість-це те, що зберігає спогади про самого себе і сприймає себе як того самого і раніше і тепер”

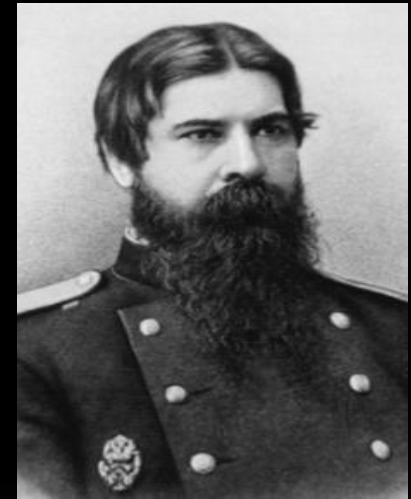
Г.Оллпорт, 1937. “Особистість- це щось і вона щось робить, це те, що лежить за конкретними вчинками всередині самого індивідуума”

Р.Кеттел, 1965. "Особистість – це те, що дозволяє прогнозувати поведінку людини в будь-якій заданій ситуації"

В.М.Бехтерев, 1923. "Особистість є ніщо інше, як самодіяльна особа зі своїм психічним складом й індивідуальним ставленням до навколишнього світу"

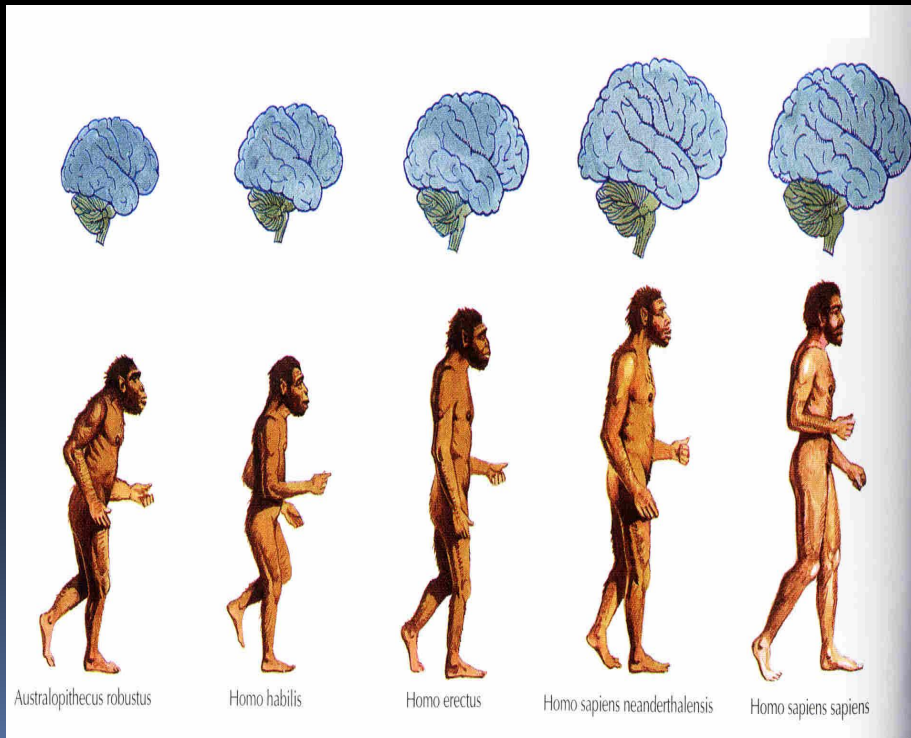

Петровський А.В., 1986. "Особистість – це людина як суб'єкт активної діяльності перетворює світ, а отже, носій свідомості та самосвідомості"

3. Модель організації поведінки особистості

Людина – істота природна,
але біологічне в процесі
історичного розвитку під
впливом соціальних умов
змінилося, набуло своєрідних
специфічно людських
особливостей

Індивід –

це окремий самотійний
організм, біологічна істота,
представник людської
спільноти, носій
індивідуально своєрідних
природних властивостей.

У понятті «індивід»
окреслено природне тілесне
буття людини

Ріст — 170 см. Маса тіла — 70 кг. Поверхня тіла — 1,5 м². Продовжителість життя — 70 лет.

Состав тела		
	Масса, кг	% к мас-се тела
Вода	40-46	57-66
Белок	10	14
Жир	7	10
Углеводы	0,7	1
Зола	3,5	5

Состав тела (продолжение)		
Хим. элемент	Масса, г	% к массе тела
Кислород O	45 500	66
Углерод C	12 500	18
Водород H	7 000	10
Азот N	2 100	3
Кальций Ca	1 050	1,5
Фосфор P	700	1
Калий K	245	0,35
Сера S	175	0,25
Натрий Na	105	0,15
Хлор Cl	105	0,15
Магний Mg	35	0,05
Железо Fe	3	0,004
Марганец Mn	0,2	0,0003
Медь Cu	0,1	0,00014
Йод J	0,03	0,00004

Орган	Масса, г	% к мас-се тела
Мускулатура	30 000	43
Скелет	10 000	14,3
Жировая ткань	10 000	14,3
Кожа и под-кожная клет-чатка	6 100	8,7
Кровь	5 400	7,7
Желудочно-ки-шечный тракт	2 000	2,9
Печень	1 700	2,4
Мозг	1 500	2,1
Легкие	1 000	1,4
Сердце	300	0,42
Почки	250	0,35
Селезенка	150	0,2
Мочевой пу-зырь	150	0,2
Поджелудоч-ная железа	70	0,1
Яички (2)	40	0,06
Яичник	5-6	0,008
Спинальный мозг	30	0,04
Глаза (2)	30	0,04
Щитовидная железа	20	0,03
Зубы	20	0,03
Предстатель-ная железа	20	0,03
Остальное (кровеносные сосуды, хря-щи, нервы и т.д.)	1 220	1,7
Все тело	70 000	100

Індивідуальність –
своєрідне, неповторне
поєднання таких
психологічних
особливостей людини
як темперамент,
характер тощо.

Особистість - це
конкретний індивід з
індивідуально виявленими
своєрідними розумовими,
емоційними, вольовими та
фізичними
властивостями. Соціальна
істота, активний діяч
супільного розвитку.

Запитання

Чи може
існувати
індивід, що не
є
особистістю?

Чи може
існувати
особистість
без індивіда?

Відповідь

- Може існувати.
*Людина поза
межами
людського
суспільства
стати
особистістю не
зможє*

- Може,
*це так звана
квазіособистість,
за якою не стоїть
реальний індивід
(літературні герої)*

4. Структура особистості

Структура особистості

II

**знання, вміння
навики**

*Набуваються у процесі
життя і пізнавальної
діяльності*

III

**індивідуально-
типологічні особливості**

*Проявляються у
темпераменті,
характері, здібностях*

*За словами відомого вітчизняного
психолога С.Рубінштейна,*

**Особистість – це те, що
людина хоче (її нужди і
потреби), що людина може (її
здібності і можливості) і що
вона собою являє (її
спрямованість, характер і
ступінь зрілості)**

5.Психологічна сутність складових особистості:

1.Спрямованість – це її стержень і включає в себе потреби, мотиви, інтереси, світогляд, переконання, ідеали, неусвідомлені потяги

Світогляд – це система поглядів на природу, суспільство.

Переконання – це суб'єктивна віра у правильність вчинку.

Усвідомлені потреби – це мотив, тобто це вже акт діяльності.

Ідеал – це те, до чого ми прагнемо.

Потяги – неусвідомлені спонуки саморозвитку.

2.Можливості (потенції) – це здібності, які формуються із задатків і складають передумови вмінь та навичок

3.Характер (елементи характеру: інтелектуальний, емоційно-вольовий, морально-етичний).

4.Темперамент (розглянемо детальніше нижче).

5.Психічні процеси (відчуття, сприймання, пам'ять, мислення, уява, тобто пізнавальні), **властивості** (спостережливість, працелюбство, дисциплінованість, наполегливість, рішучість тощо), **стани** (тривоги, страху, піднесеного чи пониженого настрою тощо).

6.Система саморегуляції (система “Я”) – самовизначення, самовдосконалення, рефлексія (самоаналіз).

Темперамент – індивідуальні особливості людини, що виявляються в її збудливості, емоційній вразливості, врівноваженості, швидкості перебігу її психічної діяльності.

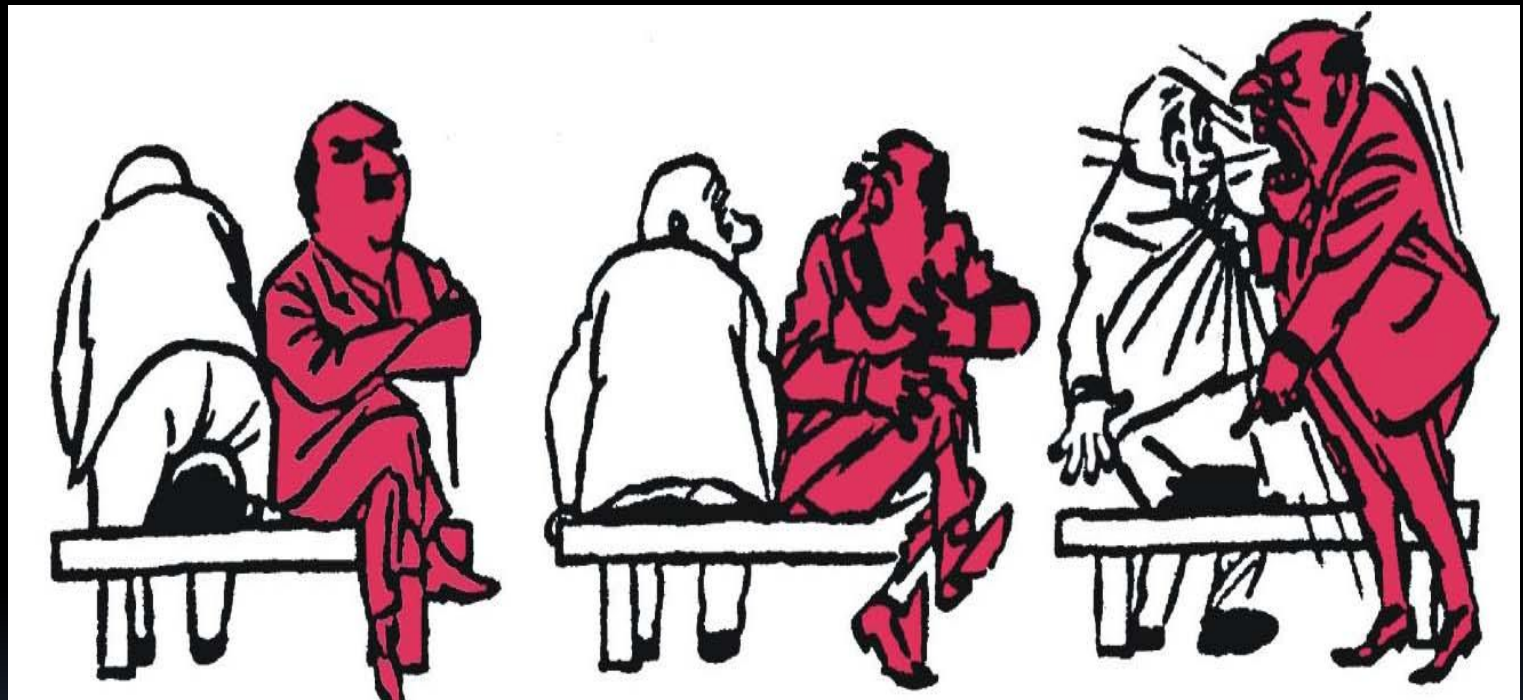

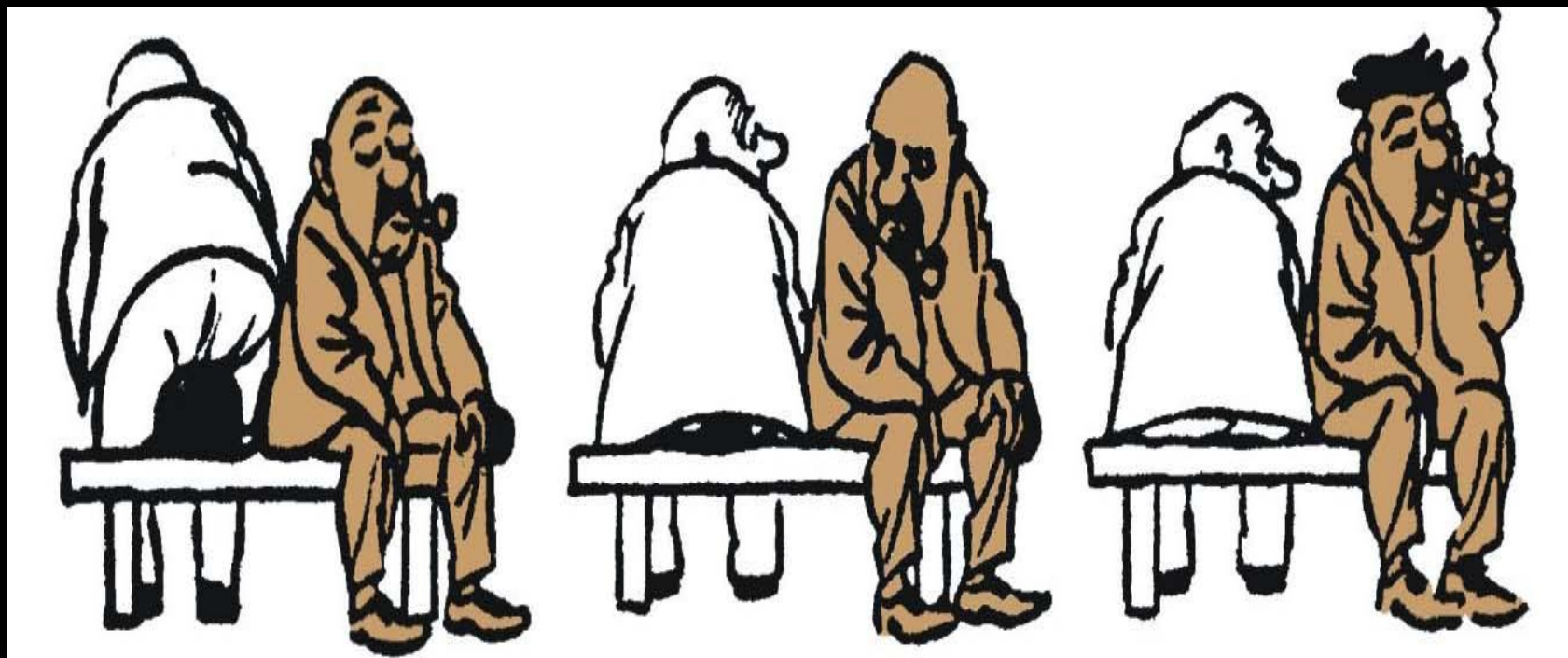
Темперамент – це вроджена динаміка психічної діяльності.

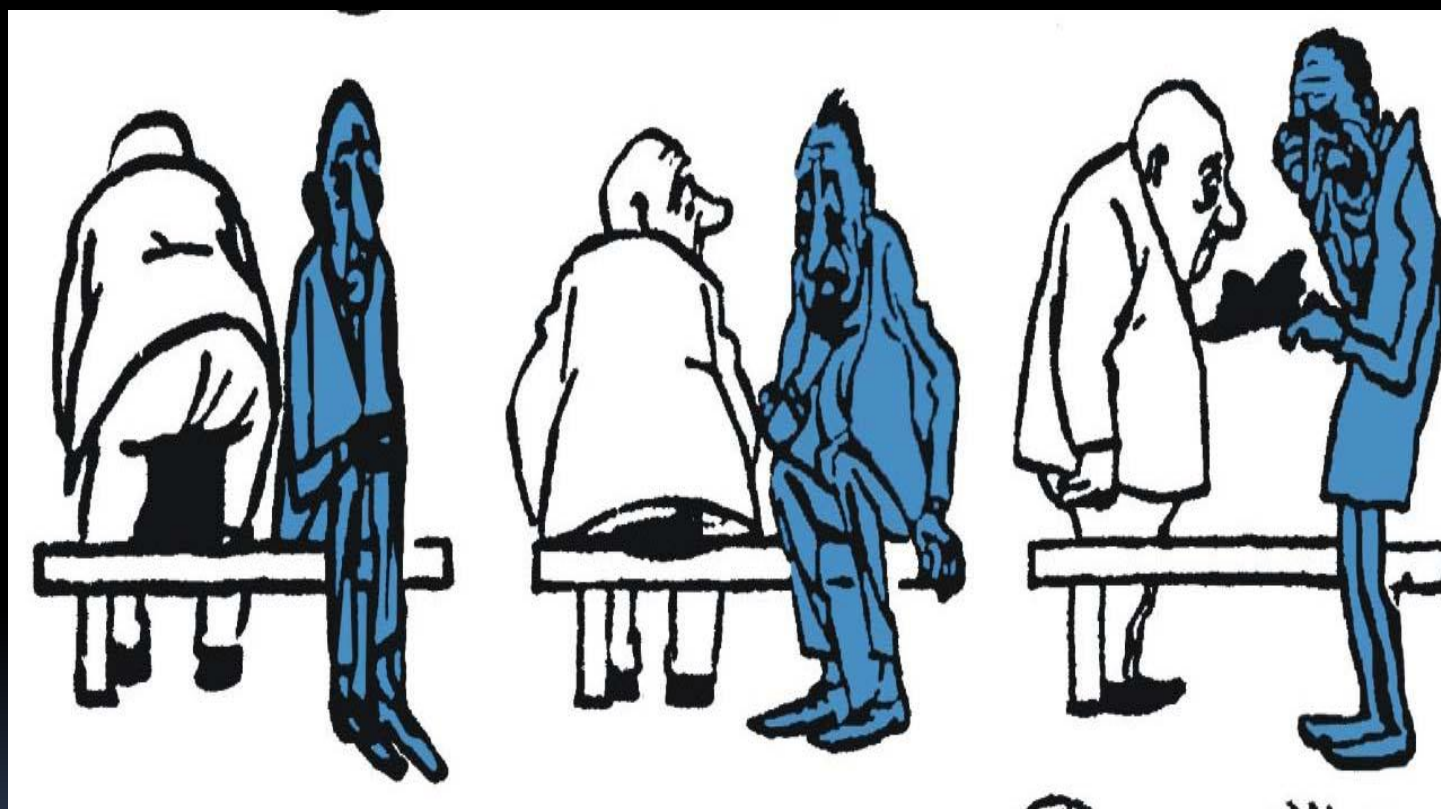
ВАЖЛИВІ ПСИХОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСОБИСТОСТІ:

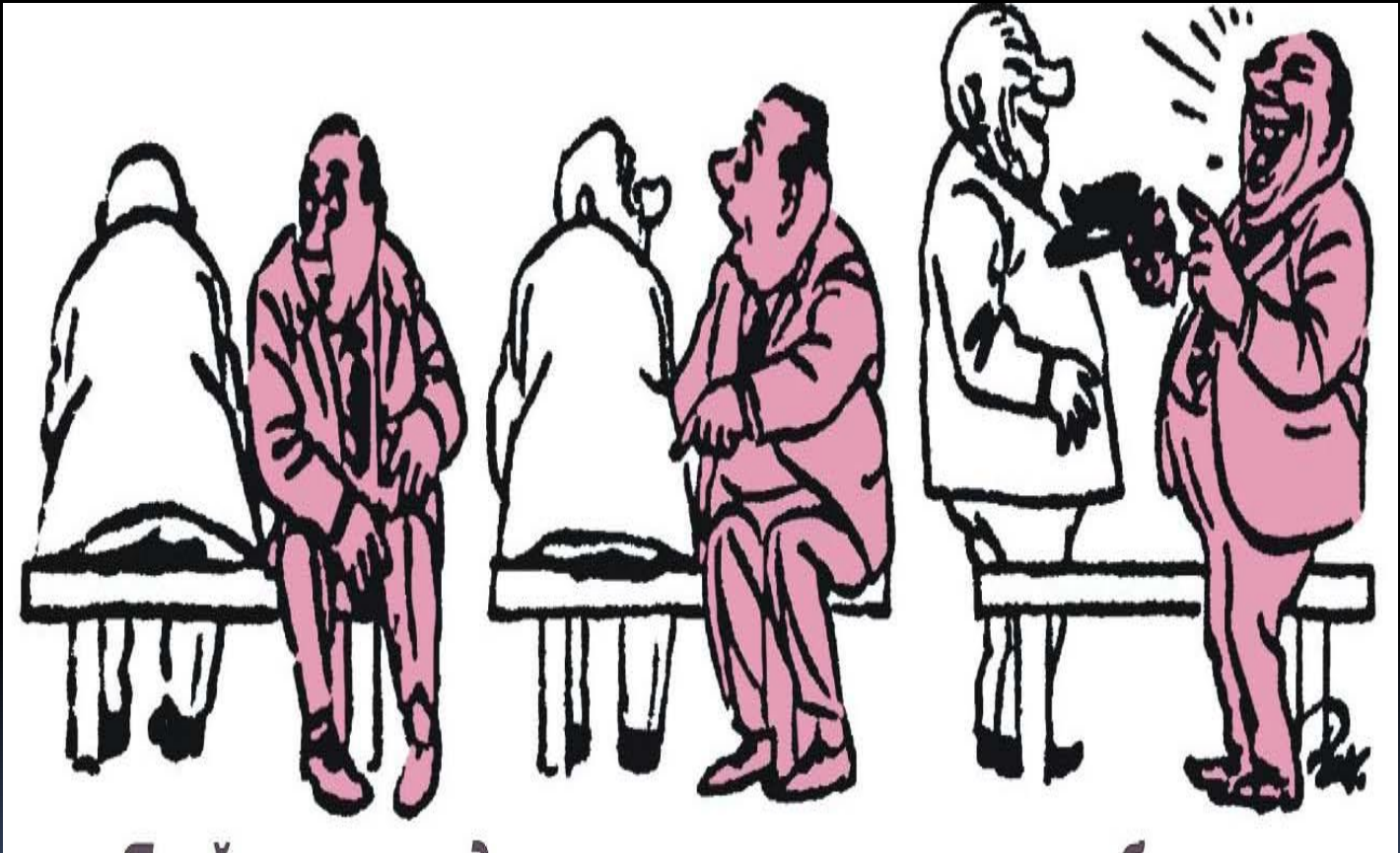
- **СТІЙКІСТЬ** –
постійність
психічного складу
- **АКТИВНІСТЬ** –
загальний життєвий
тонус, спрямованість
- **ЄДНІСТЬ** – кожна
риса нерозривно
пов'язана з іншими
- **МІНЛИВІСТЬ** –
пластичність,
здатність враховувати
зміни середовища

Типи темпераменту	Позитивні риси	Негативні риси
холерик	активність енергійність пристрастність	нестриманість різкість афективність
сангвінік	рухливість жвавість емоційність	нестійкість легковажність поверховість
флегматик	Спокій стриманість неквапливість	повільність байдужість в'ялість
меланхолік	глибина і стійкість почуттів	замкнутість, сором'язливість “мімозоподібність”

Основою розуміння психічного розвитку особистості є **принцип розвитку особистості**

Григорій
Силович
Костюк,
український
психолог

“Розвиток людської особистості - це безперервний процес, що виявляється у кількісних та якісних змінах людської істоти. Ці зміни відбуваються протягом всіх етапів онтогенезу”

7. Психічний розвиток особистості проходить низку періодів. Кожен період є певним ступенем розвитку особистості, відбитком її життєвого шляху.

**Фаза новонародженості
до 2х місяців**

**Стадія немовляти
від 2х місяців до 1 року**

Раннє дитинство(1-3р.)

Дошкільне дитинство 3-7р.

Молодше шкільне
дитинство 7-12р

Підлітковий вік 12-17 р

Юнацький вік 17-23

Молодість 24-30

Розквіт 31- 40р

Зрілість 41- 55р

Старість:

- Похилий вік 55-75р.
- Старечий вік 75-90р.
- Довголіття понад 90р.

8. Критерії зрілості особистості

Незріла особистість намагається змінити інших людей, пристосувати їх до себе. *Зріла особистість* намагається змінити в першу чергу себе і переходить на гармонійну саморегуляцію у взаємовідносинах.

При конфліктах *незріла особистість* говорить:

“Надімною знущалися”. *Зріла особистість* самокритично оцінює: “Я сам дозволив познущатись над собою”.

Незріла особистість понад усе намагається змінити обставини. *Зріла*, в першу чергу, пристосуватись до них. В кожному мінусі вона намагається знайти і долю позитивного.

Незріла особистість часто знає, але не вміє. *Зріла* не лише знає, але і вміє. Ось чому *незріла особистість*, в основному, критикує, а *зріла* робить справу (хоч інколи при цьому мовчить або злиться).

Незріла особистість намагається влаштувати в першу чергу своє особисте життя, а потім справи. В результаті не влаштовується ні те, ні інше і така людина попадає в залежність від інших людей. *Зріла особистість* в першу чергу влаштовує свої справи і отримує незалежність. Особисте життя влаштовується само по собі на основі саморегуляції.

Незріла особистість

надіється,

зріла діє.

Незріла особистість хоче
зайняти високе положення,
не займаючись самовдосконаленням.
Зріла особистість турбується про самовдо
особистісний ріст.
Високе положення приходить
саме по собі.

9. Рангова градація психологічної важливості осіб для індивідуума

Найбільш важливою особою для людини є її власна особистість.

Людина сама повинна здобувати

уміти ними

турбуватись про

своїх потреб.

Друге місце займають партнери, які допомагають людині здобувати блага і захищатись, ті особи, які допомагають їй заробляти на життя, **тобто співробітники**. У незрілих особистостей місце співробітника займають батьки, у яких вони сидять на шиї до їх смерті, або інші особи, на яких незрілі особистості паразитують.

***Третє місце в градації
ціннісних осіб
займають сексуальні
партнери.***

Не друге, а третє. Коли людина голодна, їй не до сексу. Якщо сексуальний партнер одночасно є і співпрацівником (на роботі, в сімейному бізнесі і т.п.) ця особа стає найбільш близькою і потрібною людиною.

Діти. Діти попадають на четверте місце. Це здається дикістю, але це є дійсно так. Якщо моє “Я” для мене є в центрі уваги, якщо я живу в першу чергу для себе, то що потрібно робити з дітьми? Потрібно виховувати їх так, щоб вони якнайшвидше стали незалежними від мене і я знову міг би зайнятись своїми справами.

Батьки. Психологи ставлять їх на 5 місце. Дане Положення особливо часто викликає бурхливе заперечення у осіб, старших 45 років. Особливо часто матері говорять синам: “ Запам'ятай, дружин у тебе може бути багато, а мати одна ”. Таке виховання, коли воно стає керівництвом до дії, призводить до великих бід. Скільки б не було дружин, чоловік живе з дружиною, а не з матір'ю.

10. Методи дослідження особистості

16-факторний
особистісний питальник Р.
Кеттела;

Міннесотський
багатоаспектний
особистісний питальник
(MMPI)

Особистісний питальник
Айзенка (EPQ)

Проективні методики
діагностування
особистості

Нетестові методи
діагностики

***“ Індивідом
народжуються,
особистістю
стають, а
індивідуальність
відстоюють ” А.***

Г.Асмолов

11.Список використаної літератури

1. Берон Р. Соціальна психологія: ключові ідеї / Берон Р., Бірн Д., Джонсон Б. - СПб, 2003. - 250 с.
2. Первін Л. Психологія особистості: Теорія і дослідження/ Л. Первін, О. Джон. – М., 2005. - 200 с.
3. Микитюк О.М. Екологія людини: підручник/ Микитюк О.М., Злотін О.З., Бровдій В.М.. – Харків: ХДПУ «ОВС», 2006. – 208с.
4. Психологія: підручник / За ред. Ю. Л. Трофімова. - К.: Либідь, 2000.